

✉ 1A Andriyivsky Uzviz, Kyiv, 04070, Ukraine

☎ tel: +380 44 496-06-01

@ office@eba.com.ua 🌐 www.eba.com.ua

Вих. № 1626/2019/20
від 7 листопада 2019 року

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань екологічної політики та
природокористування
пану Бондаренку О.В.

*Щодо пріоритетів екологічної політики Верховної Ради
України на наступні п'ять років*

Шановний Олеже Володимировичу!

Європейська Бізнес Асоціація (надалі – Асоціація) висловлює Вам свою високу повагу та звертається до Вас щодо такого.

Відповідно до постанови Верховної Ради України (надалі – ВРУ) від 18 вересня 2019 року №103-ІХ 27 листопада 2019 року^[1] о 15 годині в залі пленарних засідань ВРУ відбудуться парламентські слухання на тему «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років». Експерти Асоціації зазначають, що до пріоритетів екологічної політики необхідно включити такі питання:

1. Управління відходами

На переконання експертів Асоціації, Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України (надалі – КМУ) №820-р від 8 листопада 2017 року (надалі – Національна стратегія), має бути і надалі визначено пріоритетним напрямом державного регулювання у сфері поводження з відходами, в котру закладено дотримання ієрархії поводження з відходами та імплементацію принципу розширеної відповідальності виробника.

2. Екологічний податок: ефективність та прозорість використання

Як зазначають експерти Асоціації, у межах євроінтеграції Україна має виконати низку зобов'язань перед Європейським Союзом у питаннях посилення захисту навколишнього середовища та поступового скорочення шкідливих викидів. Головною проблемою впровадження природозахисних заходів є відсутність належної фінансової підтримки з боку держави.

Експерти Асоціації наголошують на необхідності перегляду прозорості використання сум екологічного податку (надалі – екоподаток), які надходять до відповідних бюджетів.

Щорічно, за інформацією компаній-членів Асоціації, підприємства-забруднювачі сплачують до бюджетів різних рівнів понад 5 млрд. грн екоподатку, 45% екоподатку спрямовується в державний бюджет і має виключно фіскальний характер, інші 55% ідуть в спеціальний фонд місцевих бюджетів та мають використовуватися виключно на природоохоронні заходи. Практика використання екоподатку свідчить про те, що його накопичення в бюджеті є неефективним, а кошти, отримані державою від сплати екоподатку, на думку експертів Асоціації, не використовуються за цільовим призначенням.

Через це, на переконання представників Асоціації, екоподаток не виконує в Україні своєї ролі, оскільки не спрямовується належним чином на фінансування природоохоронних заходів та носить виключно фіскальний характер, а підприємства-платники екоподатку не мають стимулу для екологічної модернізації. Відтак у цій сфері вже давно назріла необхідність реформування механізму використання податку, а також створення стимулюючих факторів для платників податку.

Експерти Асоціації вбачають вирішення проблеми шляхом надання підприємствам права використання до 70% суми нарахованих коштів екоподатку на компенсацію витрат із проведених

^[1] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-ix>.

13.11.2019 17:05

215303

природоохоронних заходів. Такий підхід буде стимулювати промислові підприємства проводити екологічну модернізацію. На зміну фіскального принципу «Забруднювач платить» має прийти стимулюючий принцип «Забруднювач інвестує».

Щоб реалізувати такий підхід, необхідно дати змогу промисловим підприємствам зменшувати платежі з екоподатку на суму зроблених екологічних інвестицій. Певна річ, надходження до бюджету скорочуватимуться, але одночасно скорочуватимуться й видатки бюджету на боротьбу з наслідками промислових забруднень, оскільки усуватимуться такі причини.

Аналогічні механізми діяли й діють у багатьох європейських країнах, де впроваджують екологічну модернізацію. Навіть у наших найближчих сусідів, Республіці Білорусь, законодавство передбачає зменшення екоподатку на суму екологічних витрат.

3. Виконання міжнародних зобов'язань України щодо зниження викидів забруднюючих речовин

1 лютого 2011 року Україна стала членом Енергетичного Співтовариства Південно-Східної Європи та взяла на себе ряд зобов'язань в сфері енергетики та екології. 8 листопада 2017 року на виконання Україною європейських вимог розпорядженням КМУ №796-р було схвалено Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок (надалі – НПСВ). Основна мета НПСВ – поступове щорічне скорочення Україною викидів забруднюючих речовин за рахунок установок на ТЕС і ТЕЦ сірко- і азотоочисток, пилових фільтрів. Установка такого газоочисного обладнання вимагає інвестицій, за оцінками представників бізнесу, у сумі близько 6,5 млрд. євро.

З моменту прийняття НПСВ була створена тимчасова робоча група, яка, в тому числі, за цей час мала розробити механізм державної фінансової підтримки реалізації екологічних заходів. Проте, станом на сьогодні зазначені механізми не визначені.

Проблема 1. Відсутність у операторів ТЕС та ТЕЦ розуміння щодо:

- потенційних джерел і механізмів фінансового забезпечення виконання НПСВ (термін сплинув у серпні 2018 року). На державному рівні відсутня узгоджена схема фінансування операторами ТЕС та ТЕЦ заходів НПСВ. Призупинення нарахування інвестиційної складової до тарифу на електричну енергію, а також перехід на нові підходи до тарифоутворення в умовах нового ринку унеможливають виконання операторами ТЕС та ТЕЦ зобов'язань за НПСВ, регламентованих умовами дозвільної документації;
- механізмів виконання операторами НПСВ в умовах нового ринку електроенергії. Оскільки новий лібералізований ринок електроенергії, за даними експертів Асоціації, не дозволяє компенсувати капітальні інвестиції на пилогазоочисне обладнання з ціни на електроенергію, необхідна розробка та прийняття механізму фінансування – державної допомоги для своєчасного виконання вимог НПСВ;
- схеми забезпечення в умовах нового ринку конкурентоздатності тих ТЕС, які розпочали будівництво сірко- і азотоочисток раніше за інших.

Проблема 2. Невідповідність узгодженого НПСВ в частині кількості установок, зазначеного виду палива, рівнів викидів тощо поточній ситуації. Така ситуація викликана досить тривалим процесом узгодження НПСВ, розробка якого розпочалася ще у 2012 році, як на рівні Секретаріату ЄС, так і на рівні України. Відповідно, терміни будівництва установок пило- та газоочисток, які були актуальними для 2012 року, було покладено в основу поточних дозволів на викиди ТЕС. Наразі, ці терміни не є реалістичними для виконання ТЕС.

4. Проблема накопичення промислових відходів

За даними експертів Асоціації виробництво електроенергії в Україні щорічно продукує майже 6 млн. тон золошлаків – відходів від спалювання вугілля. При існуючих темпах вже за 5-7 років це може призвести до переповнення золовідвалів на більшості підприємств.

У європейських країнах ці відходи не складують на великих полігонах, а відразу використовують як сировину для виробництва цементу, зведення хмарочосів, будівництва доріг, укріплення шахт тощо. Такий підхід циркулярної економіки підвищує економію природних ресурсів, знижує собівартість готових виробів і зменшує рівень забруднення навколишнього середовища.

Так, Європа, в свій час при використанні золошлакових матеріалів вирішила відразу дві проблеми – екологічну і інфраструктурну – там при будівництві доріг використовують відходи замість природних матеріалів (пісок, щебінь). Україна також може піти цим шляхом. Наприклад, експерти Асоціації підрахували, що вартість будівництва доріг з використанням золошлаків на 30% дешевше, а

якість та витривалість – вище. До того ж вже є розроблені рекомендації від Державного дорожнього НДІ ім. Шульгіна.

5. Необхідність впровадження системи потрійного промивання тари з-під засобів захисту рослин та її перекласифікації з небезпечної на безпечну

Згідно з даними Європейської асоціації захисту рослин (European Crop Protection Association, надалі – ЕСРА) у 2017 році 18 країн ЄС зібрали майже 18 тисяч тон тари з-під засобів захисту рослин (надалі – ЗЗР), 72% якої було направлено на переробку.

У різних країнах ЄС тара з-під пестицидів в залежності від законодавства та запровадженої системи класифікується як небезпечна та безпечна (після здійснення очищення контейнера шляхом потрійного промивання). Відповідно до проведених ЕСРА досліджень після потрійного промивання у тарі з-під пестицидів залишається не більше 0,1% діючих речовин, що не перевищує дозволених європейськими директивами рівнів небезпечних речовин у безпечній тарі. Таким чином ця тара може бути перекваліфікована в безпечну та утилізована в рамках системи утилізації безпечної тари, що діє в країні.

Тому, з метою зменшення витрат на утилізацію тари та збільшення відсотку тари, що іде на переробку, а не утилізується, країни ЄС здійснюють перекваліфікацію частини тари з-під ЗЗР із небезпечної в безпечну. З цієї метою запроваджується система потрійного промивання такої тари. Кінцеві користувачі ЗЗР (фермери, агрохолдинги, аграрії та інші) перед здачею порожньої тари зобов'язані (в деяких країнах цей обов'язок закріплюється на рівні нормативних актів) здійснити її потрійне промивання з метою видалення залишків ЗЗР та очищення.

Згідно з даними ЕСРА за 2017 рік 14 країн ЄС (Данія, Швеція, Німеччина, Литва, Румунія, Італія, Франція, Велика Британія, Ірландія, Греція, Бельгія, Словенія, Кіпр, Мальта) після здійснення потрійного промивання перекваліфікують тару з-під ЗЗР у безпечну. Окрім того, тара класифікується як безпечна у таких країнах як Швейцарія та Сербія. Частково безпечною (окрім деяких видів) тара визнається в Іспанії та Нідерландах. Решта країн або не піднімали питання класифікації тари після здійснення потрійного промивання та не запроваджували на національному рівні системи управління з тарою, або класифікували тару як небезпечну.

За даними представників бізнесу, у країнах ЄС, де тара перекваліфікована у безпечну, операційні витрати на систему збору та утилізації знизилися у середньому на 30%-50%, загальний рівень збору зріс з 49% до 75%, а рівень переробки пластику збільшився з 68% до 82%.

Враховуючи вищевикладене, просимо Вас включити до пріоритетів екологічної політики такі питання:

- 1) Національна стратегія повинна бути своєчасно та в повному обсязі імплементована;
- 2) Механізм застосування екоподатку потребує радикального перегляду та реформування з огляду на прозоре та ефективне використання коштів задля вирішення екологічних питань;
- 3) Задля виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо зменшення викидів забруднюючих речовин необхідне визначення на державному рівні гарантованого джерела фінансування таких заходів з урахуванням європейського досвіду;
- 4) Проблематика накопичення великотоннажних відходів промислових підприємств потребує запровадження на законодавчому рівні стимулюючих заходів щодо їх використання в інших секторах економіки згідно з принципами циркулярної економіки;
- 5) Впровадження системи потрійного промивання тари з-під ЗЗР.

Контактна особа від Асоціації – Оксана Жаркова, Координатор комітетів Асоціації, тел.: (067) 218-27-24, e-mail: oksana.zharkova@eba.com.ua.

Щиро дякуємо за розгляд нашого звернення та сподіваємось на врахування позиції бізнесу стосовно пріоритетів екологічної політики!

З повагою,

Ганна Дерев'янко
Виконавчий директор